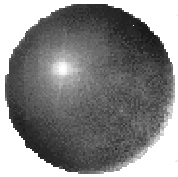

Ekonomika veřejného sektoru
KV EVSE

Jaroslav Rektořík - Vladimír Hyánek

Harmonogram výuky

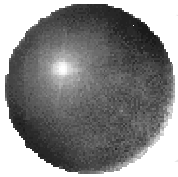
Březen

- **5.3. 2005** **Úvodní čtyřhodinová přednáška v P 5 od 12.50**
- **Obeznamení se s předmětem, upozornění na vstupní znalosti z předcházejících předmětů, průvodce DSO, zadání zdrojů pro samostudium, pro autokorekční otázky a pro zpracování korespondenčních úkolů – POT**
- **2. a 3. týden** **samostudium – kapitola 1.- 3. – kontrola s využitím zadaných otázek**
- **4. týden** **zpracování a odevzdání e-mailem POT 1 do 24.3.2005 – rozsah 4-5 stran vč.**
- **tabulky s rozpočtem**
- **5. týden** **samostudium – kapitola 4. – kontrola s využitím zadaných otázek**
- **Duben**
- **1. týden** **samostudium – kapitola 5. – zaslání připomínek k POT 1, zápis témat pro POT 3 (závěrečné) do balíku v IS**
- **2. týden** **samostudium – kapitola 6. – kontrola s využitím zadaných otázek**
- **3. týden** **samostudium – kapitola 7. – kontrola s využitím zadaných otázek**
- **4. týden** **zpracování a odevzdání e-mailem POT 2 do 24.4.2005**
- **5. týden** **samostudium – kapitola 8. – kontrola s využitím zadaných otázek**
- **Květen**
- **1. – 3. týden** **zpracování a odevzdání POT 3 – závěrečná práce do 15. května 2005 – v písemné podobě přesně podle zadané osnovy z DSO**
- **4. týden** **vyhodnocení POT tutorem a oznámení výsledků studentům**
- **Červen**
- **1. týden** **zkouška – termín bude upřesněn**
- **2. týden** **zkouška – termín bude upřesněn**

- **Přednášející a tutoři:**
- **Ing. Vladimír Hyánek, Ph.D. – tutor
pro studenty VES, NNO, T-RSCR**
- **adresa: hyanek@econ.muni.cz**

- **Doc. Ing. Jaroslav Rektořík, CSc.
tutor pro studenty RRS, RSCR**
- **adresa: rektorik@econ.muni.cz**

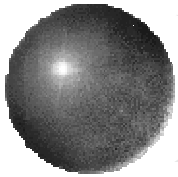

Literatura základní

- **DSO Rektořík, J.: Ekonomika veřejného sektoru. MU: Brno 2004 – zveřejněno na on-line**
- **Rektořík, J. a kol.: Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru. Ekopress: Praha 2002, ISBN80-86119-60-2**
- **www stránky správců kapitol státního rozpočtu – zveřejněno na on-line**
- **www.statnisprava.cz**

Literatura doporučená

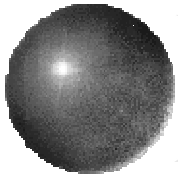
- **Rektořík, J. a kol.: Organizace neziskového sektoru. Základy teorie, ekonomiky a řízení. Ekopress: Praha 01**
- **Ochrana, F.: Veřejný sektor a efektivní rozhodování. Management Press: Preaha 2001**

POT 1 – do 24.3.2005 – 4-5 stran (ne více)

- ⊕ **Najděte na www stránkách vámi vybraného správce kapitoly SR detail výdajové stránky jeho současného rozpočtu a porovnejte s rozpočtem předcházejícího roku.**
- ⊕ **Charakterizujte odvětví podle teorie potřeb a globálního zaměření.**
- ⊕ **Uveďte, které z institucí (organizací) zajišťují ve vybraném odvětví veřejné služby včetně uvedení konkrétního statku.**
- ⊕ **S využitím kapitoly 1.4 navrhnete pořadí pracovních činitelů a uveďte alespoň tři příklady výkonů a užitku z vybraného odvětví.**

- ⊕ **APLIKUJTE NA ODVĚTVÍ ALESPON JEDEN Z VNĚJŠÍCH A JEDEN Z VNITŘNÍCH FAKTORŮ EFEKTIVNOSTI VČETNĚ ZDŮVODNĚNÍ JEHO ÚČINNOSTI. UVEĎTE, KTERÝ NÁSTROJ ŘÍZENÍ MÁ U VYBRANÉHO ODVĚTVÍ NEJVĚTŠÍ VÝZNAM A PROČ.**

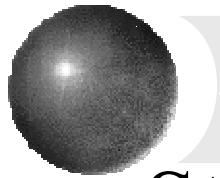
● **Kapitola 1**

- Odkazuje na znalosti studentů z předcházejících předmětů a hodnotí je ve vztahu k aplikaci na veřejný sektor: obecná ekonomie, veřejná ekonomie a veřejné finance. Jde především o definici veřejného sektoru, problematiku teorie potřeb, členění národního hospodářství a veřejného sektoru, neziskových organizací, statků, uplatnění faktorů efektivity a identifikaci výkonů a užitku ve veřejném sektoru.

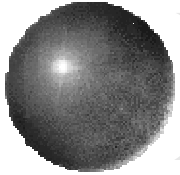
Veřejný sektor je ta část národního hospodářství,

- ve které jsou ve **veřejném zájmu** uspokojovány **potřeby** společnosti a občanů formou **statků** prostřednictvím **veřejných služeb**,
- je financována převážně z **veřejných rozpočtů**,
- je řízena a spravována **veřejnou správou**, rozhoduje se v ní převážně s využitím **veřejné volby** a podléhá **veřejné kontrole**.
- A ještě dodatek: **Tenduje k neefektivnosti.**

Struktura potřeb

- **Ve výrobě** jde o potřebu surovin, materiálu, energie atd. Souhrnně jde o **potřeby výrobní**.
 - Naproti tomu existují potřeby finálního produktu, tak zvané **potřeby finální**, které pociťuje v průběhu života každý člověk.
 - Jednak jako součást nějaké společnosti, pak jde o **potřeby společenské** nebo jako individuum, pak jde o **potřeby individuální**.
 - Z nich tři jsou tak zvané **potřeby existenční**.
- Členění veřejného sektoru – koloběh finančních prostředků.**

I. BLOK: ODVĚTVÍ SPOLEČENSKÝCH POTŘEB

**veřejná správa - uspokojování potřeb
organizovaného uspořádání společnosti**

**policie - uspokojování potřeby ochrany
občana a jeho majetku**

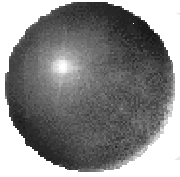
**justice - uspokojování potřeb občana
dovolat se spravedlnosti**

**armáda - uspokojování potřeby ochrany
území, na kterém občan žije**

● **II. BLOK: ODVĚTVÍ ROZVOJE ČLOVĚKA**

- **školství - uspokojování potřeb vzdělávání (celoživotního)**
- **kultura vč. CNS - uspokojování potřeb estetických prožitků**
- **tělesná kultura - uspokojování potřeby uchování a kultivace zdraví**
- **zdravotnictví - uspokojování potřeby uchování a kultivace zdraví**
- **sociální služby - uspokojování potřeby uchování a kultivace lidského potenciálu v podmínkách, kdy jedinec existenčně potřebuje pomoc druhých**

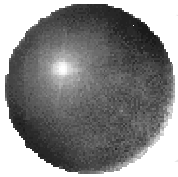

III. BLOK: ODVĚTVÍ POZNÁNÍ A INFORMACÍ

**věda a výzkum - uspokojování potřeb poznání
prostřednictvím výsledků vědy a výzkumu**

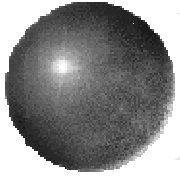
**informace - uspokojování potřeb poznání
pomocí informačních systémů a archivnictví**

**masmedia - uspokojování poznání šířením
informací hromadným způsobem**

IV. BLOK: ODVĚTVÍ TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY

- ⊕ **doprava** - uspokojování potřeby přepravy osob a materiálů
- ⊕ **energetika** - uspokojování potřeby využití energií (výroba, přenos a distribuce)
- ⊕ **spoje, telekomunikace** - uspokojování potřeby přenosu informací pomocí spojových technologií včetně služeb s tím souvisejících (internet apod.)
- ⊕ **vodní hospodářství** - uspokojování potřeb plynoucích z dodávky vody, odkanalizování a čištění
- ⊕ **odpadové hospodářství** - uspokojování potřeby sběru a recyklace odpadů s cílem kultivace životního prostředí
- ⊕ **další obory TI** - př. zeleň, pohřebnictví, místní informační systémy, obranná TI

V. BLOK: ODVĚTVÍ PRIVÁTNÍCH STATKŮ PODPOROVANÝCH Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ

bydlení - uspokojování potřeby občana bydlet
zemědělství, lesnictví, rybolov- uspokojování potřeb
spojených s výživou

VI. BLOK EXISTENČNÍCH JISTOT

zaměstnanost - uspokojování existenční jistoty cestou
uspokojení potřeby práce
soc.zabezpečení- uspokojování existenční jistoty jinou cestou,
než cestou práce
životní prostředí- zabezpečení existence člověka na Zemi.

Faktory ovlivňující velikost a strukturu veřejného sektoru jako podmínky národohospodářské efektivity

Faktory efektivity veřejného sektoru jako nástroje odvětvové a institucionální efektivity

a) Vnější faktory efektivity

b) Vnitřní faktory efektivity

Věda a technika

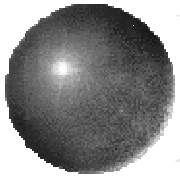
Struktura veškerých činností (prim., sek., řídicí)

Dělbá práce na všech úrovních uvnitř a vně org.

Kvalifikace pracovníků

Iniciativa pracovníků

System řízení jako kardinální nástroj efektivity

Kapitola 2

Prezentuje využití následujících nástrojů řízení ekonomiky veřejného sektoru:

veřejnou volbu,

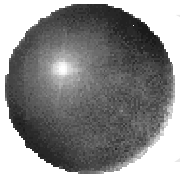
invence, inovace, investice,

veřejnou kontrolu včetně zadávání veřejných

zakázek a výběru veřejných projektů,

podmínky řízení v krizových situacích.

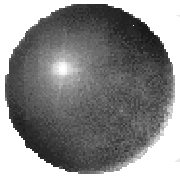
Veřejné finance - samostatný předmět „Veřejné finance v ČR a EU“

DEFINICE ŘÍZENÍ

Řízení je jedna z nejdůležitějších lidských činností.

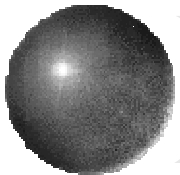
Od doby, kdy lidé začali vytvářet skupiny, aby dosáhli cílů, kterých nemohli dosáhnout jako jednotlivci, se stalo řízení nezbytné pro koordinaci individuálních úsilí. Řízení je tedy proces tvorby a udržování prostředí, ve kterém jednotlivci pracují společně ve skupinách a účinně dosahují vybraných cílů s využitím nástrojů jako je především rozhodování, plánování, organizování a kontrola a to s dostatečnými finančními prostředky.

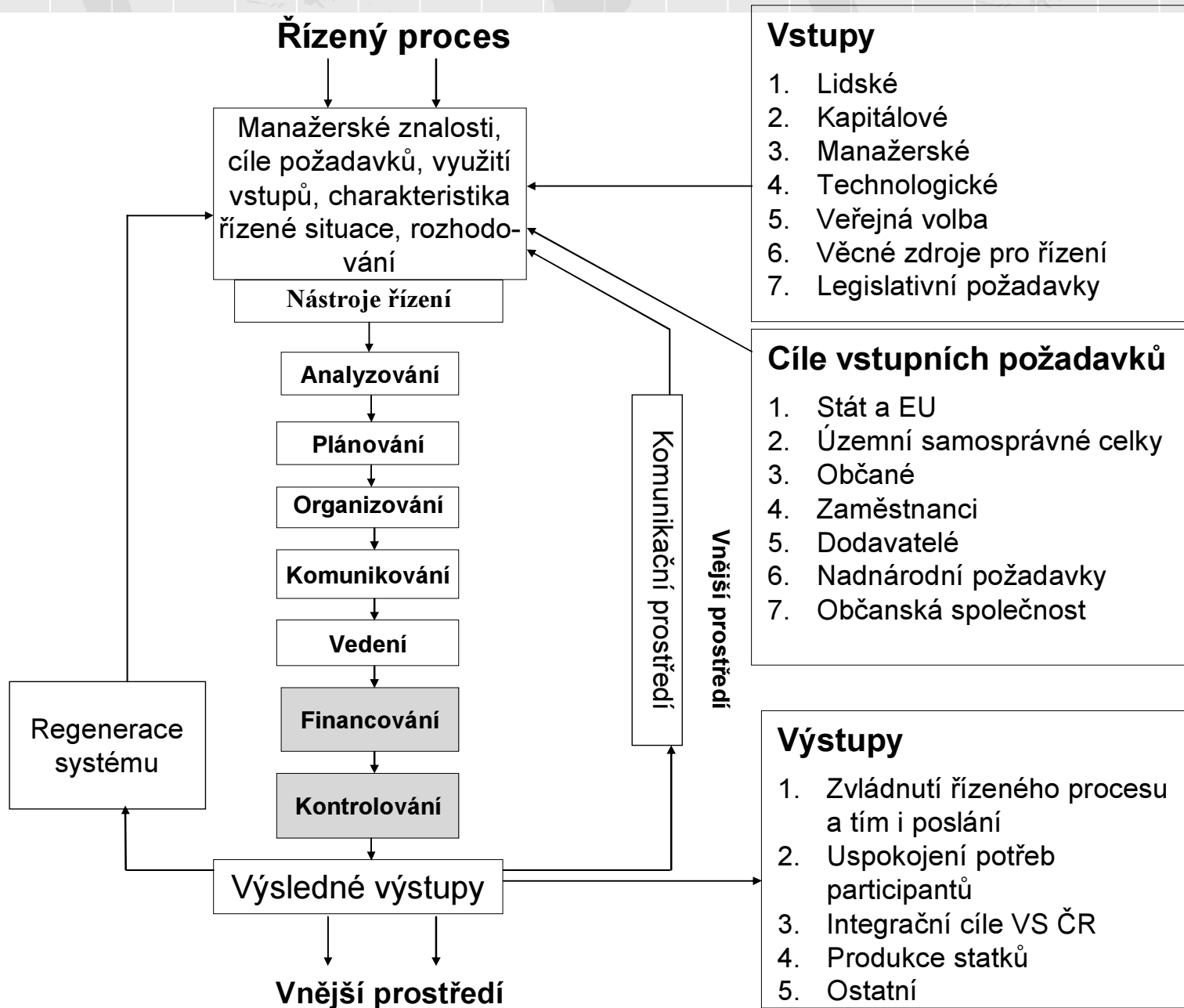
VEŘEJNÁ VOLBA

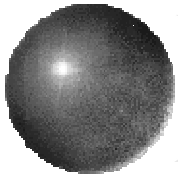
Vysvětlením pohnutek, zákonitostí a charakteru individuálního chování při přijímání kolektivních alokačních rozhodnutí v rámci politického rozhodování se zabývá tzv. teorie veřejné volby:

- jak se projevují názory a preference jednotlivců na fiskální otázky (zejména daně a výdaje),
- jak se jednotlivé názory transformují do kolektivního rozhodnutí,
- jak rozhodují vlády (federální, územní, obce) o těchto záležitostech.

Systemový přístup k řízení ve VS

KONTROLNÍ SYSTÉM VEŘEJNÉHO SEKTORU ČR

Dle druhu kontroly

Laická - občanská

Profesionální (odborná)

Vnější

Vnitřní

Finanční dle zák. 320/2001 Sb.

Další dle textu učebnice

Dle institucionálního pojetí kontroly

- **Parlament**
- **Nejvyšší kontrolní úřad**
 - **soudy**
(včetně: ÚS, NSS, SZ)
 - **veřejný ochránce práv**
 - **exekutiva a ČNB**
 - **ÚOHS, ERÚ, SÚJB**
 - **územní finanční a celní orgány, ČSSZ, zdravotní pojišťovny**
 - **orgány inspekce, dozoru a zkušebnictví**
 - **kraje, obce**
 - **nestátní neziskové org.**
 - **jiné**

● **INVENCE – INOVACE – INVESTICE**

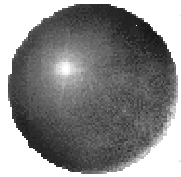
● **SEDM ZDROJŮ INOVACÍ**

Vnitřní – nečekané události, rozpornost mezi cílem a výsledkem, potřeba zlepšení procesu, změna struktury oboru

Vnější – demografické změny vč. věkové struktury, změny pohledu na svět (imigrace, náboženství, vstup do EU), nové znalosti – internet, lety do vesmíru.

● **SEDM INOVAČNÍCH FAKTORŮ (Lp, Pp, S-Ppř., T, E, K, O)**

● **SEDM ŘÁDŮ INOVACÍ**

● **Krizové situace**

- Vojenské

- Nevojenské

● **Krizové stavy nevojenské**

- Stav nebezpečí

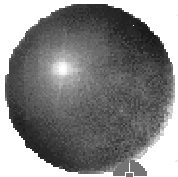
- Nouzový stav

- Stav ohrožení státu

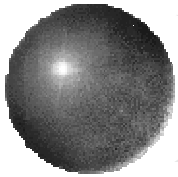
● **Krizové stavy vojenské**

- Stav ohrožení státu

- Válečný stav

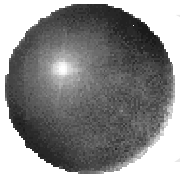

- ⊕ **Příklady krizových situací**
- ⊕ **povodně velkého rozsahu**
- ⊕ **jiné živelní pohromy (požáry, sněhové kalamity, sesuvy půdy, tornáda atd.)**
- ⊕ **epidemie - hromadné nákazy osob**
- ⊕ **epifytie - hromadné nákazy polních kultur**
- ⊕ **epizootie - hromadné nákazy zvířat (šířící se rychle i mimo původní ohnisko)**
- ⊕ **radiační havárie**
- ⊕ **havárie velkého rozsahu - chemické látky**
- ⊕ **narušení hrází významných vodohospodářských děl**
- ⊕ **narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu**
- ⊕ **narušení dodávek ropy, el.a tepel. energie, plynu velkého rozsahu**
- ⊕ **narušení dodávek potravin nebo pitné vody velkého rozsahu**
- ⊕ **narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu**
- ⊕ **narušení funkčnosti veřej. telekomunikačních vazeb velkého rozsahu (VR)**
- ⊕ **narušení funkčnosti veřejných informačních vazeb VR**
- ⊕ **migrační vlny VR**
- ⊕ **hromadné postižení osob mimo epidemií**
- ⊕ **narušení zákonnosti VR.**

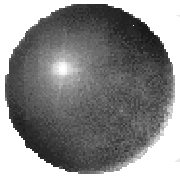
Kapitola 3.

Cílem kapitoly je seznámit se a nastudovat poslání a principy ekonomiky a řízení odvětví zařazených do bloku, **odvětví společenských potřeb**, tj. odvětví: **veřejná správa, justice, policie a obrana**. Všechna tato odvětví produkují veřejné statky (na výjimky je v textu upozorněno) a základním typem institucí uvnitř odvětví jsou **organizační složky a příspěvkové organizace státu a ÚSC**.

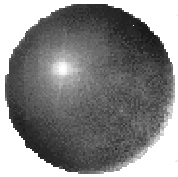
Veřejná správa

- Členění ve vztahu k základnímu poslání institucí (širší pojetí) – tři pilíře demokracie: moc zákonodárná, moc výkonná, moc soudní a kontrolní.
- Členění ve vztahu k principům rozhodování: státní správa, samospráva (územní, zájmová)
- Principy financování – veřejné finance

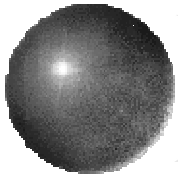
Odvětví justice

- obecné soudnictví,
- správní soudnictví,
- Ústavní soud,
- státní zastupitelství,
- vězeňství,
- advokacie,
- notářství,
- veřejný ochránce práv.
- mediace
- probace
- neziskové nestátní organizace

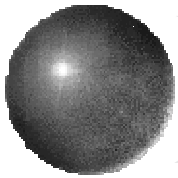
Kapitola 4. Odvětví rozvoje člověka

- Cílem kapitoly je seznámit se a nastudovat poslání a principy ekonomiky a řízení odvětví zařazených do tohoto bloku, tj. odvětví: **školství, kultury vč.církví a náboženských společností, zdravotnictví a sociálních služeb**. Tato odvětví produkují veřejné a smíšené statky (výjimečně, především v odvětví kultury i statky privátní). V těchto odvětvích se vyskytují všechny typy organizací a na jejich činnostech se podílí stát, ÚSC i soukromé subjekty. Také zdroje financování v těchto odvětvích se vyskytují ve existujících podobách.

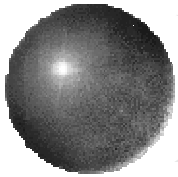
Kapitola 5. odvětví poznání a informací

- ❁ Cílem kapitoly je seznámit se a nastudovat poslání a principy ekonomiky a řízení odvětví zařazených do tohoto bloku, tj. odvětví: **věda a výzkum, informační systémy ve veřejném sektoru a masmedia**. Tato odvětví produkují veřejné, převážně však smíšené statky (v odvětví masmedií pak i statky privátní). V těchto odvětvích se vyskytují převážně veřejnoprávní instituce, u masmedií také privátní právnické osoby typu s.r.o. a a.s. Spektrum financování je velmi široké, jak je identifikováno u jednotlivých odvětví.

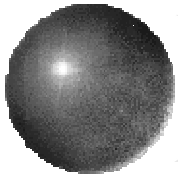
Kap. 6. Odvětví technické infrastruktury

- **Technická infrastruktura** zahrnuje odvětví: dopravy (silniční, železniční, letecká, vodní), energetiky (elektro, plyn, teplo), spoje (telekomunikace, radiokomunikace, internet, poštovní služby), vodní hospodářství (vodní zdroje, vodovody, kanalizace, čistírny), odpadové hospodářství, obecní infrastrukturní služby služby (př. obecní zeleň, obecní osvětlení, pohřebnictví) a obrannou infrastrukturu.
- Sociální infrastruktura, ekonomická infrastruktura.
- Monopoly, regulace, síťový charakter, zásoby.

Kapitola 7. odvětví privátních statků podporovaných z veřejných rozpočtů

- **Potřeba bydlení** patří k existenčním lidským potřebám. Byt je nezbytná materiální podmínka, bez něhož nemůže být potřeba bydlení reálně uspokojována. Vzhledem k tomu, že bydlení a jeho kvalitativní úroveň determinují většinu lidských potřeb, je postavení bydlení v preferenčním systému potřeb a aktivit občanů nezastupitelné.
- **Zemědělství** patří k důležitým odvětvím národního hospodářství. Mezi jeho hlavní poslání patří:
 - zajištění produkce potravin mírného pásma,
 - udržování krajiny jako rozhodující součásti přírodního prostředí,
 - zajištění osídlení venkova.
- **Lesnictví, rybolov**

Kapitola 8. Existenční jistoty

- **Hlavní funkcí sociálního zabezpečení je zabezpečení příznivých životních podmínek pro občany, jejichž potřeby nelze z objektivních důvodů zabezpečovat rozdělováním podle pracovního výkonu (stáří, invalidita, děti). Sociální pojištění, sociální podpora, sociální pomoc.**
- **Zaměstnání se stalo podmínkou integrace většiny lidí do společenského života. Stalo se tedy existenční záležitostí a věcí veřejného zájmu, aby pokud možno co největší část práceschopného obyvatelstva byla zaměstnána a pobírala pracovní příjem.**
- **Životní prostředí představuje jeden ze základních problémů lidského vztahování se ke světu; životní prostředí je jednou z nutných existenčních jistot člověka. O tom dnes nikdo nepochybuje.**